

Ορίζοντας την Ηθική & το Δίκαιο

Ηθική	Δίκαιο
Η Ηθική είναι κλάδος της Φιλοσοφίας που καθορίζει ποια είναι η ηθική συμπεριφορά του ανθρώπου. Ασχολείται κυρίως με το ερώτημα: «Ποιες ανθρώπινες πράξεις είναι αποδεκτές και ορθές και ποιες ανάρμοστες και λανθασμένες;».	• Δίκαιο ονομάζεται το σύνολο των υποχρεωτικών και εξαναγκαστικών κανόνων οι οποίοι και ρυθμίζουν τις σχέσεις των διαβιούντων προσώπων σε μια κοινωνία.
Το Δίκαιο και η Ηθική επιβάλλουν τους κανόνες συμπεριφοράς του ανθρώπου.	

Κανόνες Ηθικής & Δικαίου

Κανόνες Ηθικής	Κανόνες Δικαίου
Χαρακτηριστικό της ηθικής είναι ότι σπάνια υπάρχει γενική συμφωνία απόψεων. Οι κανόνες Ηθικής απευθύνονται προς τον εσωτερικό ψυχισμό του ανθρώπου, την εσωτερική του διάθεση, προερχόμενοι από τη συνείδησή του, που όμως η συμμόρφωση προς αυτούς γίνεται οικειοθελώς.	Χαρακτηριστικό του δικαίου είναι ότι οι νόμοι είναι απρόσωποι και υποχρεωτικοί. Το δίκαιο επιβάλλεται εξωτερικά επιτάσσοντας και καθορίζοντας τι πρέπει ή τι δεν πρέπει να πράττουμε, χωρίς ωστόσο να ζητεί τη συγκατάθεσή μας, επιβάλλοντας όμως κυρώσεις στους μη συμμορφούμενους προς τους κανόνες του (εξαναγκασμός).

Ηθική & Δίκαιο

Κανόνες Ηθικής	Κανόνες Δικαίου
• Αφορά τη συνείδηση, τον εσωτερικό μας κόσμο. • Δεν έχει δεσμευτικό χαρακτήρα. • Υπάρχουν τύψεις ή αποδοκιμασία από μέλη της κοινωνίας. • Δεν υπάρχει ενιαία ηθική λόγω πολυπολιτισμικότητας και άποψης. • Δημιουργεί μόνο καθήκοντα.	• Ρυθμίζει την εξωτερική κοινωνική συμπεριφορά. • Έχει δεσμευτικό χαρακτήρα. • Υπάρχουν κυρώσεις (π.χ. πρόστιμα, φυλάκιση). • Διατηρεί την κοινωνική ενότητα με καθολικούς κανόνες. • Οι κανόνες δικαίου γεννούν και δικαιώματα.

Ηθική & Δίκαιο

Κανόνες Ηθικής	Κανόνες Δικαίου
Σύμφωνα με τον καθηγητή ανθρωπολογίας στην Οξφόρδη, Όλιβερ Σκοτ Κάρι, 7 ηθικοί κανόνες ενώνουν όλους τους ανθρώπους μεταξύ τους: 1. Να βοηθάς την οικογένειά σου. 2. Να βοηθάς την ομάδα σου. 3. Να ανταποδίδεις τις χάρες. 4. Να είσαι γενναίος. 5. Να σέβεσαι τους ανώτερούς σου. 6. Να μοιράζεσαι. 7. Να σέβεσαι την ιδιοκτησία του άλλου.	• Νόμοι που ψηφίζει η Βουλή • Προεδρικά Διατάγματα • Υπουργικές αποφάσεις • Αποφάσεις που εκδίδει η Αστυνομία • Αποφάσεις που εκδίδει η Τοπική Αυτοδιοίκηση

Σχέση Δικαίου και Ηθικής

Δίκαιο και Ηθική δεν συμπίπτουν πάντα

Ταύτιση Δικαίου και Ηθικής: ότι είναι ηθικό πρέπει να είναι και δίκαιο.

π.χ. Ταύτιση Θεϊκού νόμου με το Δίκαιο. Φανατικά ισλαμικά κράτη.

Λιθοβολισμός γυναίκας μέχρι θανάτου γιατί βιάστηκε.

Διαχωρισμός Δικαίου και Ηθικής: ότι είναι δίκαιο δεν είναι και ηθικό.

π.χ. Εκμετάλλευση του νόμου από ολοκληρωτικά καθεστώτα. Θεσμοθετούν με πράξεις νομοθετικού περιεχομένου χωρίς να λογοδοτούν.

Το Δίκαιο να διασφαλίζει ένα ηθικό **minimum** ή **maximum**: Απαιτείται **κοινωνική συναίνεση**. Προϋποθέτει ενεργούς πολίτες. Δημόσια διαβούλευση.

π.χ. Αναμόρφωση οικογενειακού Δικαίου το 1982 (προίκα, μοιχεία).

- **Μπορεί μια νόμιμη πράξη να αποδοκιμάζεται ηθικά;**
(π.χ. θανατική ποινή)
- **Μπορεί μια πράξη να είναι παράνομη αλλά να επιδοκιμάζεται ηθικά;**
(π.χ. κατά συνθήκη ψέματα)

Κανόνες εθιμοτυπίας

Κανόνες εθιμοτυπίας

- Οι κανόνες της εθιμοτυπίας ρυθμίζουν μεν την εξωτερική συμπεριφορά του ανθρώπου, πλην όμως, η συμμόρφωση και προς αυτούς γίνεται **οικειοθελώς**.
- Η μη συμμόρφωση στους κανόνες της Ηθικής και της Εθιμοτυπίας μόνο τη περιφρόνηση των λοιπών μελών της κοινωνίας μπορεί να επισύρει.
- Η έννοια του δικαίου είναι ευρύτερη των γραπτών νόμων, οι οποίοι τίθενται σε ισχύ από την Πολιτεία, και μπορεί να περιλαμβάνει επίσης **άγραφους εθιμοτυπικούς κανόνες**, φθάνει να μην υπερβαίνουν την καλώς νοούμενη έννομη τάξη (π.χ η **βεντέτα**, ή η **ζωοκλοπή** ως απόδειξη υπεροχής στην κλοπή των υποψήφιων γαμπρών της Νάξου, που αμφότερες είναι **καταδικαστέες**).
- Αναφέρετε μερικές πράξεις εθιμοτυπίας.

Θέματα για συζήτηση

Ηθικά διλήμματα	Κανόνες Δικαίου
Αλληλοβοήθεια - Είναι υποχρεωτικό να βοηθάει κανείς τους συνανθρώπους του; - Πρέπει να βοηθήσουμε κάποιον που έχει παρανομήσει να αποφύγει την τιμωρία επειδή τον αγαπάμε; Ασέβεια - Πρέπει να παραχωρήσουμε τη θέση μας σε ηλικιωμένους; Εκμετάλλευση - Εκμεταλλευόμαστε ή εξαπατούμε τους άλλους αν μας δοθεί η ευκαιρία;	Τι πρέπει να κάνει ένας Αστυνομικός που έχει να αντιμετωπίσει περιστατικό βεντέτας στην Κρήτη;

Τα χαρακτηριστικά

Ηθικές αποφάσεις	Δικαιικός Κανόνας
Όταν παίρνουμε ηθικές αποφάσεις, συχνά μάς έρχεται στο μυαλό η σκέψη: «Να συμπεριφέρεσαι στους άλλους όπως θα ήθελες κι αυτοί να συμπεριφέρονται σε σένα». Οι λόγοι που λαμβάνουμε αποφάσεις με αυτόν τον τρόπο είναι επειδή: 1. μας κινητοποιούν συναισθήματα ενοχής, όπου δεν θέλουμε να αισθανθούμε άσχημα αν απογοητεύσουμε τους άλλους; 2. ή από δικαιοσύνη, γιατί θέλουμε να αποφύγουμε άδικα αποτελέσματα;	Τρία είναι τα ουσιώδη χαρακτηριστικά της έννοιας θετικού δικαιικού κανόνα. 1. Ρυθμιστικό περιεχόμενο της εξωτερικής συμπεριφοράς του ατόμου. 2. Η βούληση της πολιτειακής τάξης να τηρείται το περιεχόμενο του κανόνα. 3. Το δεοντολογικό του περιεχόμενο να μην αφορά μόνο μια συγκεκριμένη περίπτωση, αλλά όλες τις όμοιες περιπτώσεις μιας κατηγορίας κοινωνικής ύλης.

Θέματα για συζήτηση

Παραδείγματα λήψης αποφάσεων για την επίτευξη ηθικής συμπεριφοράς

- Τι νομίζετε ότι πρέπει να κάνει κάποιος αν βρει ένα πορτοφόλι;
- Αγοράζετε κάτι και σας δίνουν περισσότερα ρέστα. Πώς αντιδράτε;
- Αγοράζετε κάτι και σας δίνουν λιγότερα ρέστα. Αντιδράτε το ίδιο;
- Ένας συμμαθητής σας βλέπει ξεχασμένα πάνω στην έδρα του καθηγητή τα θέματα του αυριανού διαγωνίσματος των μαθηματικών. Τι θα θέλατε να κάνει;
- Αν ένας/μια φίλος/-η σας ζητούσε βοήθεια επειδή έχει πέσει θύμα bullying και ο θύτης ερχόταν και σας ρωτούσε αν ξέρετε πού είναι, τι θα του απαντούσατε;
- Ο ιερέας πρέπει να παραβιάσει το απόρρητο της εξομολόγησης, και να παραδώσει έναν εγκληματία στην Αστυνομία;

Ηθική συμπεριφορά

Οι συνθήκες επηρεάζουν τη συμπεριφορά μας

- Αν και η ηθική συμπεριφορά χρησιμοποιεί τη χρήση **αξιών**, σε πολλές περιπτώσεις υπάρχουν αντιφάσεις μεταξύ τους.
- Στην καθημερινή ζωή η ηθική μας εξαρτάται από το πλαίσιο στο οποίο βρισκόμαστε. (π.χ. σπίτι, σχολείο, γειτονιά...)
- Παρόλα αυτά, κάτω από νέες συνθήκες, μπορεί να ανακαλύψουμε ότι οι ηθικοί κανόνες που νομίζαμε ότι ακολουθούμε πιστά στην πραγματικότητα να είναι αρκετά ευεπηρεάστοι.
- Αυτό έχει τεράστιες επιπτώσεις αν αναλογιστεί κανείς πώς θα μπορούσε να αλλάξει η ηθική μας συμπεριφορά κάτω από νέα πλαίσια, όπως π.χ. κατά τη διάρκεια ενός πολέμου.

Κώδικες δεοντολογίας

Ηθική και επαγγέλματα

- Η ηθική συμπεριφορά είναι θεμελιώδης για την άσκηση καθημερινών δραστηριοτήτων.
- Στην περίπτωση των επαγγελματιών, υπάρχουν κώδικες δεοντολογίας για κάθε επάγγελμα, οι οποίοι καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να ενεργεί το κάθε πρόσωπο στον επαγγελματικό τομέα.
- Για παράδειγμα, ο κώδικας δεοντολογίας των γιατρών, ψυχολόγων, ψυχιάτρων και δικηγόρων.
- Έχει μεγάλη σημασία για την κοινωνία, επειδή θέτει πρότυπα ενάντια σε πράξεις όπως: βιασμός, δολοφονία, κλοπή και όλες εκείνες τις πράξεις που περιέχουν παραβίαση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
- Σκεφτείτε επαγγέλματα που μπαίνει κανείς στον πειρασμό της κατάχρησης

Κριτήρια ηθικής ορθότητας

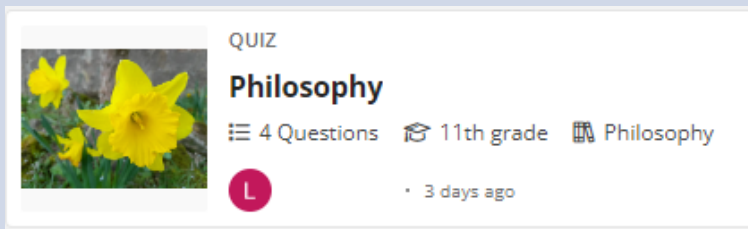
Βασικές θεωρίες

1. Οι **αρεταϊκές ηθικές** με εκπροσώπους τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη. Κατά τον Αριστοτέλη κάθε άτομο θα πρέπει να αναπτύξει τις **αρετές**, με τη βοήθεια της κατάλληλης παιδείας, προκειμένου να επιτύχει την **ευδαιμονία** και τελικά τον ηθικό βίο.
2. Η **ωφελιμιστική ηθική** με κύριο εκπρόσωπο τον Μπένθαμ και τον Μιλ. Σύμφωνα με τον ωφελιμισμό, σκοπός των πράξεών μας πρέπει να είναι η μεγαλύτερη κατά το δυνατόν **ωφέλεια** για τον μεγαλύτερο κατά το δυνατόν αριθμό ατόμων.
3. Η **δεοντολογική ηθική** όπως αναπτύχθηκε από τον Καντ και άλλους φιλοσόφους. Ο Καντ θεωρούσε ότι οι ηθικοί νόμοι πρέπει να είναι **καθολικοί** και **άκαμπτοι**. Πίστευε ότι δεν πρέπει να λέμε ποτέ ψέματα. Θεωρούσε μεμπτά ακόμα και τα "αθώα" καθημερινά ψεματάκια.

Πηγή: [Οι τρεις σημαντικότερες ηθικές θεωρίες](#)

Αξιολόγηση

❑ <https://quizizz.com/join/quiz/e0e58233765a03639342b57d165a22f3ff10b86a5bd93e9c6086125ad93ee24f/start?studentShare=true>

Εσείς τι θα της απαντούσατε;

Πηγή: [Οι τρεις σημαντικότερες ηθικές θεωρίες](#)